

LOGISZTIKAI BIZTOSÍTÁS

A SZÖVETSÉGES ERŐK MOZGÁSÁNAK, MANŐVEREINEK MŰSZAKI TÁMOGATÁSÁHOZ KAPCSOLÓDÓ NEMZETI LEHETŐSÉGEK

Jároscsák Miklós, Budai István 1

A NATO-ban elfogadott logisztikai meghatározás szerint² **a logisztika a haderő mozgásának és fenntartásának tervezésével és végrehajtásával foglalkozó tudomány.** Szélesebb értelmezése tartalmazza a katonai szervezetek mozgásához, manővereihez szükséges műszaki támogatás jelenlétét, ami a logisztikai funkciók között is szerepel.

Ezt a NATO Logisztikai Kézikönyv 114. pontja a következők szerint rögzíti:

"A logisztikai műszaki biztosítás területe, bár nem kizárólagos logisztikai funkció, szoros egyeztetést igényel a logisztikával, mivel a feladat - az utánpótlási vonalak megnyitása és a kiszolgáló létesítmények építése - nagyon szoros kapcsolatban áll a logisztikával. A műszaki biztosítási feladat hidalja át a logisztika és a hadműveletek közötti hézagot és szorosan kapcsolódik mind a kettő végső sikeréhez".

A logisztika egy másik funkciója a mozgás és szállítás szintén igényli a műszaki támogatás megvalósítását, hiszen az erők hadszíntéren belüli, vagy a témánál maradvá a fogadó nemzet területén történő mozgása elképzelhetetlen a műszaki támogatási feladatok végrehajtása nélkül. Igaz ez a válságok, illetve az alacsony intenzitású konfliktusok időszakában előkészített és végrehajtott műveletek esetében, ugyanakkor teljes mértékben helytálló a megállapítás az adott országot ért agresszió elhárítása során a **Washingtoni Szerződés 5. cikkely** szerinti tevékenységek végrehajtásánál is.

A NATO alapokmányok³ egyértelműen lerögzítik, hogy a szövetséges erők részére akár minősített időszakban az agresszió elhárításában vesznek részt, akár béke időszakban nemzetközi gyakorlatot, kiképzést,

-
1. Jároscsák Miklós ezredes, MH Logisztikai Főigazgatóság hadműveleti főnök
Budai István mk. alezredes MH Logisztikai Főigazgatóság, Műszaki-technikai szolgálatfőnök
 2. NATO Logisztikai Kézikönyv 103. pont (24. oldal)
 3. MC-319/1, AJP-04, MC-334/1, ALP-12 Logisztikai dokumentumok

vagy válság kezelést hajtanak végre, kötelezettség a Fogadó Nemzeti Támogatás nyújtása, amely bár országos kiterjedésű feladatrendszerrel ölel fel, abban mégis meghatározó szerep hárul a katonai szférára.

Miben nyilvánul meg a honvédelmi tárca, azon belül a Magyar Honvédség meghatározó szerepe a szövetségeseknek nyújtandó segítségben?

A kérdésre konkrét válaszok adhatók, melyek lényege az alábbiak szerint foglalható össze:

- a szövetségi igények NATO csatornákon, vagy közvetlenül a honvédelmi tárcához érkeznek, mely koordináló szerepkört tölt be a társmínisztériumok, valamint az országos hatáskörű szervek irányában;
- a katonai mozgások irányítása a nemzeti-, vagy a multinacionális mozgáskoordináló központokon keresztül történhet;
- a menetoszlopok (konvojok) kísérése, mozgásának biztosítása, a forgalom irányítása katonai feladat, ami természetesen igényli a közigazgatási és rendvédelmi szervekkel való szoros együttműködést;
- a közúti helyreállításnak, fenntartásnak speciális katonai eszközei máshonnan nem pótolhatók;
- a szárazföldi és a vízi aknamentesítés, valamint a tüzserész feladatok ellátását civil szférából nem lehet kiváltani;
- a lőszer, veszélyes anyag szállítások szabályozását, biztosítását speciális szakállomány-, szervezet végezheti;
- a fogadó létesítmények előkészítése, az esetleges helyreállítások végrehajtására csak az MH műszaki csapatai képesek.

A bevezető gondolatok jelzik és egyben alátámasztják a mozgás és a manőverek műszaki támogatásának jelentőségét, mellyel a Fogadó Nemzeti Támogatás témakörén belül kiemelten szükséges foglalkozni. Ebből következően e cikk célja sem lehet más, mint feltárni és bemutatni a ha-

zánkba érkező, az országon átvonuló, vagy az ország területén feladatot végrehajtó szövetséges erők mozgásának lehetséges fajtáit, időszakait és a hozzájuk kötődő műszaki támogatás igényeit, illetve azokkal szembe állítva a lehetőségeinket.

A téma feldolgoása az alábbi főbb területek vizsgálatára irányult:

- I. A szövetségesek lehetséges igényei a műszaki támogatásra.
- II. A mozgások és manőverek műszaki támogatásának erői és eszközei.
- III. Az igények és a rendelkezésre álló lehetőségek összhangja.
- IV. A műszaki támogatás megjelenése a haderőfejlesztési célkitűzésekben (FP) és a védelmi képességek kezdeményezésben (DCI).

I.

A műszaki támogatás várható igényei a szövetségesek részéről

Mint azt a hazánk területén lefolytatott nemzetközi gyakorlatok, éleslövészetek tapasztalatai igazolják már béke időszakban is szükség van a beérkező katonai kontingensek fogadó létesítményei előkészítésére, mozgási útvonalai kijelölésére és biztosítására, a kijelölt körletek úthálózatának, kirakó létesítményeinek karbahelyezésére, valamint a közúti-vasúti műtárgyak szemrevételezésére, szükséges mértékű megerősítésére, továbbá az álcázási, erődítési, műszaki zárási feladatok igény szerinti végrehajtására.

Béke időszakban alapvetően arra kell tekintettel lenni, hogy a műszaki támogatási feladatok előkészítése és végrehajtása ne zavarja meg a gazdaság működését, a lakosság ellátását és életét. Ez azt is jelenti, hogy a közúti mozgásokat, a vasúti szállításokat pontosan meg kell tervezni a fogadó létesítményektől egészen a cél állomásig.

Szükség lehet a fogadó létesítmények közvetlen közelében várakozási körletek kijelölésére és berendezésére, ahol a határátlépés, vámolás után a szövetséges katonai szervezetek kialakíthatják a menetrendet és felkészülhetnek a közúti mozgás végrehajtására. Ebben az időszakban műszaki

támogatási igényként jelentkezhet a Várakozási Körletek úthálózatának, közúti műtárgyainak előkészítése, esetleges megerősítése, javítása.

Igényként merülhet fel a Kirakó Állomások rakodóinak bővítése, bekötő utak ideiglenes létesítése. A kijelölt közutak igénybevétele során - a közúti komendáns támogatás és forgalomszabályozás mellett - olyan műszaki alegységek készenlétben tartására lehet szükség, mint út helyreállító, hídépítő és műszaki mentő. Repülőtereken béke időszakban a le- és felszálló pályák, a szerviz útvonalak és gépállóhelyek fenntartására (javítására és karbantartására) rendszeresített műszaki szervezetek tevékenysége jelentkezhet igényként.

Amennyiben hazánk körzetében válsággóc alakul ki és az ország felánlott létesítményei, területei, mint mögöttes zóna szerepét töltik be a műveleti terület mögött, úgy a repülőterek műszaki alegységeivel szemben, az útvonalak biztosításával szemben, valamint a kijelölt körletek műszaki berendezettségével szemben már megjelennek a hadszíntér előkészítés igényei. Ezt tapasztalhattuk a Dél-szláv válság időszakában végrehajtott "VÍZESÉS" fedőnevű feladat kapcsán, ahol a szövetségesek repülő bevetéseit kiszolgáló-biztosító állományt segítettük, ugyanakkor felkészültünk és előkészítettünk más szövetségi erők fogadását, támogatását is. Válság időszakában a hazánk területén települt Nemzeti Támogató Elemek telepítési igényei, a kivont csapatok elhelyezése, újbóli felkészítése, valamint az előírt kiképzési feladatok végrehajtásához kapcsolódhatnak a műszaki támogatási igények. Ilyen esetekben - amikor a Magyar Honvédség nem, vagy csak kijelölt erőivel érintett a feladatok végrehajtásában - a műszaki támogatás kapacitásai lekötetlenek és igénybe vehetők a szövetségesek által, akik így mentesülnek a saját szervezetszerű műszaki csapatok mozgatójától, beavatkozásától, hiszen a magyar műszaki csapatok elvezethetik a kért támogatást.

A béke-, illetve a válság időszaki műszaki támogatási igényeket messze túlhaladják a Washingtoni Szerződés 5. cikkelye szerinti tevékenységet folytató szövetségesek szükségletei. Ekkor a Magyar Honvédség a hadműveleti tervekben foglalt feladatokat hajtja végre, mégpedig minősített időszaki körülmények között. Az ország területe ez esetben hadszínterré válik, életbe lép a háborús vezetés, a háborús közigazgatás és a hadigazdálkodás, melyek közepette a szövetségesek mozgásának, manővereinek támogatása, az útvonalak, átkelőhelyek műtárgyainak biztosítása, az ellenség mozgásának akadályozása a nemzeti és a szövetséges katonai erők (műszaki erők) az eredetileg jelentkező igények összehangolt kielégítésével valósulhat meg eredményesen.

Ezek után foglaljuk csokorba a már jelzett három különböző sajtósságokkal rendelkező időszakban (béke, válság, minősített) valószínűsíthető műszaki támogatási igényeket.

Az igények a szövetségesek mozgásának támogatása, az ellenség mozgásának akadályozása, valamint a túlélőképesség fenntartása és fokozása köré csoportosíthatóak.

A szövetségesek mozgásának támogatása magában foglalja a mozgási pályák (út, vasút, vízi út) műszaki felderítését, menetvonalak építését, javítását, aknamentesítést, átkelőhelyek berendezését, fenntartását, repülőterek műszaki létesítményeinek karbantartását, helyreállítását, műszaki záruk leküzdését.

Az átkelőhelyek berendezése feltételezi a megközelítési utak, partok, polgári átkelő eszközök meglétének, a vízi akadály körzetében lévő hidrotechnikai eszközök adatainak ismeretét, mely mellett nélkülözhetetlen a közúti és vasúthálózat adatbázisának megléte, illetve a hozzáférési lehetőség biztosítása. A KFOR erők koszovói csoportosításának felvétele igazolja a repülőterek, kikötők adatai pontos ismeretének jelentőségét a fogadó létesítmények körzetében, illetve az azokon belüli mozgások (ki- és berakások) ütemezett és szervezett végrehajtása érdekében. A koszovói műveletekre kijelölt erők Fogadó Nemzeti Támogatását döntően Görögország (a görög nemzeti haderő vezetőinek irányításával) vállalta magára és rendelkezésre bocsátotta repülőtereinek és Thessaloniki kikötőjének létesítményeit, megszervezte a gyors kirakodás és továbbhaladás feltételeit. Átlépve a görög-macedón határt a szövetséges erők saját mozgásbiztosítási rendszerükre hagyatkozhattak csak, ami azonban csak korlátozottan volt képes a rendkívül kevés számú járható irány műszaki előkészítésére. Különösen Koszovóban jelentett szinte megoldhatatlan feladatot a közutak romboltsága, az átkelőhelyek pusztítása következményeit enyhíteni és a menekültáradatot mederben tartani, úgy, hogy a katonai menetszlopok céljaikat elérhessék. A háborús károkat szenvedett művelési területen nem működött a vasút, nem voltak (még ma sincsenek) biztonságban a közúti és vasúti műtárgyak, továbbá akadályozta a mozgást a letelepített aknák ismeretlen mennyisége. Ebben a helyzetben elsődleges igény jelentkezett a mozgásbiztosítás műszaki támogatására.

A szerb és albán csapatok klasszikus példáját adták az ellenség mozgékonyságát akadályozó feladat végrehajtásának a műszaki záruk létesítésével, telepítésével. A szövetségesek igényei a műszaki záruk, a tele-

pített aknamezők felszámolására irányulhatnak a műveleti területeken. A túlélő képesség fenntartását és fokozását képező igények a személyi állomány, a technikai eszközök és anyagi készletek megóvásához kötődnek, melyek tábori erődítési építményekkel, álcázással, speciális műszaki rendszabályok bevezetésével érhetőek el.

Összefoglalva a szövetséges erők műszaki támogatási igényeinek döntő része a mozgatáshoz és a manőverek sikeres végrehajtásához kötődik. Az említett példákából következtetni lehet arra, hogy a három különböző időszakban (béke időszak, válság, minősített időszak) eltérő terjedelmű igényekkel számolhatunk és figyelembe kell venni a végrehajtás teljesen különböző körülményeit, feltételeit, melyek hatással vannak a műszaki támogatás szervezeti és erőforrás szükségletére is.

Azok a közös gyakorlatok, melyeket béke időszakban folytatunk a törzsek összekovácsolásán, a nemzetközi együttműködésen kívül azt a fő célt szolgálják, hogy teremtjük meg mindazon képességeket, gyakoroljuk be mindazon eljárási formákat, melyekkel a válság és a minősített időszak során a műszaki támogatás eredményessége garantálható.

II.

A mozgások és manőverek műszaki támogatásának MH erői és eszközei

A szövetséges csapatok mozgását támogató erők és eszközök

A hazánkba érkező csapatok közúti mozgatásához elsősorban az autópályák, autóutak és a főútvonalak kerülhetnek kijelölésre. Ezekon az utakon egyrészt a forgalom irányítás rendszerét, másrészt a műszaki helyreállítás-, mentés erőit szükséges működtetni béke időszakban.

A forgalom irányítás rendszerének csúcán a **Nemzeti Mozgás Koordinációs Központ (NMKK)** áll, melynek fő feladata a katonai szállítmányok mozgatásának irányítása, útvonal engedélyek kiadása, valamint a közúti mozgások összehangolása a nemzetgazdasági szállításokkal és az egyéb katonai mozgásokkal. Az NMKK fogja össze az Ellenőrző Átvezető Pontok (EÁP), a Diszpécser Pontok (DP) rendszerét, valamint a forgalomszabályozásra kijelölt katonai erők működtetését, melyek feladataikat a polgári közigazgatási-, rendvédelmi-, közút fenntartó szervekkel szoros együttműködésben végzik.

Vasúti szállítások vonatkozásában a koordinálást az NMKK, az MH Katonai Közlekedési Központon (MH KKK) keresztül valósítja meg. Az MH KKK szervei (Területi Közlekedési Parancsnokságok, Vasútállomás Katonai Parancsnokságok, Repülőtéri Katonai Szállítás Vezetőség, stb.) az országos közlekedést irányító szervezetek bázisaira települve képesek megfelelni a velük szemben támasztott mozgás koordinációs, tervező és szervező követelményeknek.

Az erők mozgatásának további összetevői

A műszaki támogatási rendszer érintett elemének feladatrendszeréből kiindulva hét pontban foglalható össze a mozgás különböző területeken történő támogatása, melynél alapvető kiindulási pont, hogy Magyarország területét két nagy európai folyó a Duna és a Tisza háromfelé szeli. Ezen túl hatvanra tehető az olyan folyók és mesterséges csatornák száma, amelyek az állandó hidak rombolása, vagy az ellenség által lezárása esetén meggátolják a csapatok mozgását.

1.) A vízi akadályok leküzdésére rendszeresített hídépítő alegységek képességeit az alábbi adatok szemléltetik:

a.) Az MH-ban rendszeresített PMP szalaghidak alapvetően a Dunán és a Tiszán biztosítják az átkelést. A hidak maximális teherbírása 60 t. A hídkészletből 40-180 t-ás kompok alakíthatók ki, melyekből leggyakoribb a 80 t-ás komp változat.

Az MH készletéből egyidőben kialakítható 3 db Tiszai és 2 db Dunai híd. A Dunai híd 2 készletből, a Tiszai híd 1-1,5 készletből tevődik össze. (Egy készletből kb. 220 fm híd építhető).

b.) A keskenyebb akadályok leküzdésére van rendszeresítve a TMM-3 típusú hídrakó felszerelés gépkocsin. Egy készlettel - ami 4 db 10-10 fm-es elemekből áll - 40 fm széles és 3 m-nél nem mélyebb akadály küzdhető le. Teherbírása 60 t.

c.) A harcokszó alegységeknél rendszeresített BLG-60 M típusú hídvető harcoksi a mélységtől függetlenül 20 fm széles akadályok leküzdésére alkalmas. Teherbírása 60 t. Maximálisan 3 készlet egymásra helyezésével mintegy 3 m mély és 40 fm széles akadály hidalható át.

d.) Az átlagosan 3-5 m-nél nem mélyebb folyókon és csatornákon történő átkeléshez a műszaki alegységek alacsony vízi hidakat építenek.

Ezek rendszeresített eszközei az USZM-1 és az USZM-2 típusú hídépítő felszerelések. A hidak lehetnek tiszta fahidak, vagy úszó elemekkel kombináltak. Teherbírásuk 60 t-ás.

e.) A könnyebb gépjármű és fegyverzet, valamint a személyek átkelésére alkalmasak a KD-84 típusú könnyű deszant átkelő készletek. Építhető belőlük maximum 25 fm egypályás és 9 fm kétpályás úszó gyaloghidak, továbbá 6 t-ás komp és 2-től 6 t-ig deszant átkelő csónakok.

Mint befogadó országnak lényeges számításba venni, hogy a hídaink maximális teherbírása 60 t. A NATO tagállamok egyes páncélozott harcjárművei (Leopárd hk, Abrams hk) kb. 70 t-sak, ezért fel kell készülni, hogy az átkelőhelyek jelek-jelzései egyértelműen jelezzék a teherbírást. Tehát, mint befogadó országnak úgy kell megszervezni a csapatok mozgását, hogy a jelzett problémát feltétlenül számításba kell venni.

2.) A műszaki csapatok feladata, hogy a mozgáshoz létrehozzanak kerülő utakat, megépítsék az ideiglenes mozgáspályákat (utakat, hidakat) és javítsák a megromlódottakat. Ezeket a feladatokat az útépítő alegységek és a belőlük létrehozott mozgásbiztosító osztagok és csoportok (MBO) hajtják végre rendszeresített eszközeikkel és a helyszínen talált és a lebiztosított anyagok felhasználásával.

A rombolt utak helyreállításának eszközei a rendszeresített lánctalpas buldózerek, önjáró útprofilozók, tömörítő eszközök (úthengerek, lapvibrátorok, stb.).

A megkerülő utakat akkor építik ki, ha az eredeti út helyreállítása, vagy mentesítése hosszabb időt vesz igénybe, mint a megkerülő út kiépítése. A csapatmozgások álcázására és az életképesség megóvására szintén nagy gondot kell fordítani.

3.) A veszélyes területeken történő csapatmozgásokat az alábbi sorrendbe kell végrehajtani:

- a veszélyes terület felderítése. (páncélozott műszaki felderítő jármű, aknakutató gépkocsi és kézi készülékek felhasználásával);
- az akadályok megsemmisítése (harcokocsira szerelhető tololappal, vagy hengerrel, kerekes nyújtott töltetekkel, stb.);
- az átkelőhelyek kitűzése (NATO kompatibilis veszélyes terület kitűző és átjáró nyitó készletekkel);

- a szükséges talajgyengetési, feltöltési és tömörítési munkák elvégzése, a csapatok mozgékonyága érdekében. Ennek eszközei ugyanazok, mint a rombolt utak helyreállításánál felsoroltak.

4.) A nem robbanó akadályokkal lezárt terepszakaszon és utakon történő mozgás biztosítása magában foglalja:

- a harckocsi árkokon átjáró készítést bulldózerekkel és nyompálya-blokkos elemekkel;
- a harckocsifalak robbantással való lerombolását, majd bulldózerekkel (BAT-2, gyorsjáratú lánctalpas bulldózer) az átjáró elkészítését;
- az utakra telepített fatorlaszok és egyéb akadályok (pl. harckocsi akasztók) eltávolítását.

Ez történhet nagy teljesítményű bulldózerekkel, robbantással, darabolással.

5.) A csapatok mozgása műszaki támogatásának alapvető feladatai és erői. Elhelyezkedésük a hadrendben:

- a műszaki-felderítő csapatok az oszlop elején, vagy az előtt mozognak a terepviszonyoktól és a feladat jellegéből adódó távolságban (kb. 5-40 km);
- a felderített mozgást gátló akadályok leküzdésére speciális csoportok vannak kialakítva a műszaki alegységek állományából;
- a különféle akadályok elhárításában az akadály -elhárító csoportok (AECS) vesznek részt;
- az utak biztosítására, a hidak építésére és üzemeltetésére út- és hídépítő csoportok (UHÉCS) vannak rendszeresítve;
- a csapatok mozgásának közvetlen biztosításának segítésére mozgásbiztosító osztagokat (MBO) hoznak létre.

A műszaki speciális osztagokat és csoportokat úgy kell a hadrendbe elhelyezni, hogy a legrövidebb időn belül alkalmazhatók legyenek.

6.) A Fogadó Nemzeti Támogatás egyik alapvető feladata a csapatok mozgásának támogatása. Arra kell készen állnunk, hogy a hazai viszonyok jobb ismerete miatt a mozgás támogatása döntően az MH-ra hárul. **Ezért fel kell készülnünk az érkező NATO csapatok fogadására és a széttelepülésük mozgásának biztosítására, melyeken belül az alábbiakat célszerű szem előtt tartani:**

a.) Ha csapatok vasúton érkeznek, a fogadó állomástól a kijelölt bázisig vagy terepszakaszig az előzőekben már ismertetett módon ki kell tűzni a közlekedési utakat, be kell rendezni az átkelő helyeket és alkalmazni kell a NATO STANAG szerinti előírt nemzetközi jeleket és jelzéseket. A támogató műszaki szakalegységeknek szükség esetén elő kell segíteni és biztosítani kell a csapatok mozgását.

b.) Azok a csapatok, amelyek közúton lépik át a határt a határtól kell elvezetni az előzőekben felsorolt feladatokat.

c.) Légi szállítás esetén a repülőtér műszaki alegységeinek biztosítani kell a repülőtér felszálló mezőinek és a közlekedő utaknak a megfelelő állapotban tartását. Az esetleges rombolások esetén a repülőtér javító századnak a rombolt útszakasznál már leírt eszközökkel és technológiával a felszállópálya javítását el kell végezni. Az ideiglenes helyreállításként a tölcseréket befedik nagy szilárdságú előre gyártott üvegszálalás műanyag elemekkel. A csapatok széttelapítása a már ismertetett módon történik.

Mind a három esetben a téli viszonyok nagyobb figyelmet, fokozottabb igénybevételt jelentenek. Vannak olyan feladatok (pl. hídépítés, fagyott talajba aknazárak mentesítése), amelyek nem, vagy csak korlátozottan hajthatók végre.

7.) Egyéb figyelembe vehető manőverezési lehetőségek:

a.) A hajózható vizeken a mozgás biztosítása, a folyami flottilla alegységeinek a mai napig még élő feladat. Az aknamentesítő hajók (AM) és az aknazásznaszádok (AN-2) biztosítják, hogy a vízi úton érkező csapatok és anyagok eljussanak a berendezett ideiglenes, vagy állandó jellegű kikötőkbe, ahonnan a csapatok mozgásainak biztosítása a már leírtak szerint történik.

b.) Egyes speciális esetekben az alegységek folyókon történő átkelése (manőverezése) történhet kételtű páncélozott deszant átkelő eszközökön (PTSZ-M). Egy darab láncfalpas úszóeszköz egy szakasz élőerő, vagy maximum 10 t anyag és technika átszállítására alkalmas.

Természetesen a műszaki csapatok feladata a saját és szövetséges csapataink mozgékonyságának támogatásával párhuzamosan az ellenséges csapatok mozgásának akadályozása, mely részletes kifejtése nem a jelen cikk feladata.

III.

A mozgás és manőver támogatás igényeinek és Magyar Honvédségen belüli lehetőségeinek összhangja

Béke időszakban a szövetséges csapatok mozgásának - manővereinek támogatásába elvileg az MH teljes lekötetlen műszaki erő-eszközei bevonhatóak. A bevonható eszközök aránya természetesen egyre romló tendenciát mutat a válság, illetve a minősített időszakokban. A hazánkba érkező szövetséges csapatok (kontingensek) nagyságától függően (harcászati szintű-, vagy hadműveleti szintű kötelékek) az MH kötelékben lévő, illetve önálló műszaki alegységei, egységei beavatkozásával az igényeket megközelítően számolni lehet.

MIT IS KELL ÉRTENI AZ IGÉNYEK KIELÉGÍTÉSE ALATT ?

A.) Először a műszaki erők lehetőségeit vizsgáljuk meg.

1.) Képesek vagyunk elvégezni az utak, hidak, repülőterek természetes és mesterséges akadályainak felderítését

- a páncélozott műszaki felderítő harcjárművekkel (MTLB-U);
- aknakutató felszerelésekkel gépkocsin (DIM-M);
- egyéb normás műszaki felderítő felszerelésekkel és műszaki harcanyagokkal.

A műszaki felderítés szervezetei a műszaki felderítő alegységek (század, szakasz, raj).

2.) Lehetőségünk van biztosítani a hídvető harcokocsikat (BLG), valamint a hídvető felszereléseket gépkocsin (TMM-3), illetve az egyéb normás felszereléseket és műszaki harcanyagokat.

Ezek szervezetei a fegyvernemi csapatokhoz rendszeresített műszaki alegységek.

3.) Megoldhatjuk a hadiutak, hadihidak építését, továbbá a békében létesített utak és hidak rombolásának helyreállítását.

Ezen feladat eszközei a rendszeresített út- és hídépítő eszközök (lánc-talpas bulldózerek, önjáró útprofilozók, úthengerek, cölöpverők, fakitermelő és megmunkáló gépek, úszóhidak, stb.), végrehajtó erői a műszaki és fegyvernemi csapatok út- és hídépítő alegységei.

4.) Segíteni tudjuk a támogatott csapatok lehetőségeit meghaladó akadályokon való áthaladást. Erre felhasználhatóak:

- az aknamező felderítő és átjáró nyitó gépek, eszközök (DIM-M, VALLON, SCHIEBEL, stb.);
- a korábban felsorolt út- és hídépítő eszközök;
- az utak és veszélyes területek kitűzésének eszközei;
- aknamentesítő eszközök;
- állásépítő gépek a körletek berendezésére.

Az áthaladás támogatásának szervezetei a műszaki és a fegyvernemi csapatokhoz rendszeresített utász alegységekből szervezett felderítő és akadály elhárító csoportok, továbbá az út- és hídépítő alegységekből szervezett út- és hídépítő csoportok (UHÉCS), valamint a mozgásbiztosító osztagok (MBO).

5.) Ma még lehetőségünk van hajózható vizeken a mozgás hadihajós biztosítására, melynek szervezetei a Honvéd Folyami Flottilla alegységei.

6.) A Légierő Vezérkar alárendeltjei állományában meg vannak a repülőterek felszálló pályáin, illetve közlekedési útjain történő mozgások támogatásának szervezetei, melyek eszközei:

- a repülőtéri seprő, fúvó és porszívó gépek;

- téli repülőtéri mozgást biztosító eszközök (hómarók, jégolvasztók, vegyszeres jégtelenítők);
- a rendszeresített eszközök között megtalálhatóak a rombolások helyreállításának gépei és eszközei (bulldózerek, kotrók, tömörítő eszközök, betonkeverők, aszfaltterítők).

A fenti technikai eszközöket működtető szervezetek a repülőtéri rombolásokat helyreállító század alegységei, valamint a repülőtéri karbantartó századok.

7.) Képesek vagyunk az ideiglenes helikopter leszállóhelyek be rendezésére, melyet a szakalegységekből létrehozott speciális munkacsoportok végezhetnek el a rendelkezésre álló földmunkagépekkel és tömörítő eszközökkel.

8.) Szükség esetén vízkitermelést és tisztítást folytathatunk a rendszeresített víztisztító állomásokkal (ZENON, mini ROWPU, VFSZ-2,5). Ezek az eszközök a műszaki csapatok vízellátó alegységeibe rendszeresítettek.

9.) Részt vehetünk a tábori infrastruktúrális tevékenységek műszaki támogatásában, melyet a műszaki szakalegységekből létrehozott munkacsoportok tudnak elvégezni a földmunkagépekkel, földfúrókkal, árokásó gépekkel, tábori világító szerelvényekkel és erődítési-, álcázási anyagokkal gyors drótakadályokkal.

Az igények kielégítése során a műszaki szakcsapatok együttes tevékenységével kell számolni, hiszen az 1-9. pontokban vázolt feladatokra a szövetségeseknek hasonló műszaki csapatai vannak, mint az MH-nak. Több NATO országban jelentős fejlesztések folynak a korszerű könnyűszerkezetes és támogató hidakkal (ezekkel találkozhatunk a Dél-szláv területeken rombolt műtárgyak kiváltásánál, melyek közül legeklatánsabb a Mabey Johnson hidak telepítése a 30-50 méteres terepakadályok áthidalására), továbbá a veszélyes területeket mentesítő eszközökkel, valamint a rombolt utakat gyorsan és hatékonyan helyreállító útelemekekkel kapcsolatosan. Ezen túlmenően korszerűsítik a nagy értékű páncélozott gumikerekes és lánctalpas műszaki eszközeiket, amelyeknél egyik leglényesebb alapkövetelménynek tekintik az önálló mozgásképeséget oszlopban.

Lényegében a szövetségi mozgás-manőver támogatási igények és a Magyar Honvédség lehetőségei között - a műszaki alegységek, egységek képességei vonatkozásában - nincsenek áthidalhatatlan szakadékok. Különösen a béke- és a válság időszakában jellemző, hogy a honvédségi erők szinte maximálisan bevonhatók a mozgás támogatásába, míg minősített időszakban ez a feladatrendszer nagy valószínűséggel szűk keresztmetszetet fog jelenteni mind a küldő nemzetek, mind a fogadó ország szempontjából.

B.) A közúti komendáns biztosítás feladatai

A műszaki támogató erőkön kívül nagyon jelentős feladat hárul a **közúti, vasúti mozgások gyakorlati szabályozásában, biztosításában érintett közúti komendáns erőkre**, illetve a vasúti és közúti szállítmánykísérő alegységekre. Nem szabad azt a tényt szem elől téveszteni, mely szerint katonai oszlopokat, szerelvényeket csak katonai szállítmánykísérő alegység biztosíthat.

Az érintett állomány előtt jól ismert, hogy béke időszakban a Magyar Honvédség nem rendelkezik központi közúti komendáns szervezetekkel és az mellett nagyon csekély azon katonai szervezetek száma, amelyeknél (vezetésbiztosító szervezetek) néhány komendáns alegység működik.

Ez a helyzet természetesen kedvezőtlen a tartalékképzés, illetve még inkább a szakmai felkészítés vonatkozásában, hiszen a közúti komendáns feladatok erői és eszközei nélkül nem képzelhető el az erők felvonultatása, a létfontosságú hidak, műtárgyak biztosítása, a kijelölt útvonalakon települt Diszpécser Pontok rendszere által szabályozott mozgás végrehajtása, valamint a forgalom szabályozás működése.

A közúti komendáns biztosítás kifejezetten katonai feladat, melynek nagy része béke időszakban is harcfeladatnak tekinthető. Ezt támasztja alá a fegyveres szállítmánykísérés és őrzés, a közúti és vasúti műtárgyak védelme, a katonai oszlopok, szerelvények mozgásának szabályozása az Ellenőrző Áteresztő Pontokon és a Diszpécser Pontokon, valamint az útvonalak és települések jelentősebb pontjain.

Ha a szövetséges csapatok felvonultatásának és a saját csapatok mozgásának közúti komendáns biztosítási háttérét elemezzük feltétlenül ki kell hangsúlyozni, hogy béke időszakban problémát jelent a szervezeti elégtelenség, amelyhez még kórosan járul hozzá a felkészültség hiánya. Ez a kritikus helyzet mindenképpen sürgős megoldást igényel. Igaz ez annál is

inkább, mert a válság - és a minősített időszak során csak "M" útján tudjuk a szükségeshez közelítő közúti komendáns hátteret biztosítani.

Ebben a vonatkozásban az igények és a lehetőségeink távol esnek egymástól, ami felveti az "ad hoc" megoldáskeresés, vagy a "kézi vezérlés", vagy ha úgy tetszik a "tűzoltás" szindrómáját.

A Fogadó Nemzeti Támogatás képességei kiépítésén belül egyértelmű feladatként fogalmazódik meg és áll előttünk a közúti komendáns biztosítás, valamint a szállítmánykísérés és őrzés tevékenységi körök szervezeti hátterének megteremtése, majd az állomány differenciált felkészítése a COP terekben rögzített konkrét alkalmazási esetekre. Programunk már van a felvonultatás vezérlésére (ADAMS Program), ami viszont csak a gyakorlati végrehajtó szervezetek megléte esetén töltheti be funkcióját.

IV.

A műszaki támogatás megjelenése a haderőfejlesztési célkitűzésekben (FP) és a Védelmi Képességek Kezdeményezésében (DCI)

A DCI és a haderőfejlesztési célok külön-külön megfogalmazott célkitűzései közül több érinti, illetve átfogja a mozgékonyaság, a mozgás biztosítás, valamint a műszaki támogatás fejlesztésének feladatait. Ennek megfelelően először a DCI-on belül található képesség fejlesztési érdekű követelmények tartalmát, majd másodsorban a haderőfejlesztési célok (FP) műszaki támogatási elemeit szükséges megvizsgálni.

A.) HADERŐFEJLESZTÉSI CÉLOK

A haderőfejlesztési célok között szereplő haditechnikai korszerűsítés területe magában foglalja a műszaki támogatás eszközrendszerének korszerűsítését is, melynek *lényege az alábbiak szerint foglalható össze:*

1.) Kiemelt fontosságú programok között szerepelnek:

a.) Út- és állásépítő gépek eszközök beszerzése

A program célja a jelenleg rendszerben lévő elavult, korszerűtlen - többségében lánctalpas - gépek leváltása katonai menetoszlopban önálló menet végrehajtására képes, könnyen mobilizálható, kis és közepes teljesítményű gumikerekes gépekre.

A beszerzés növeli a műszaki csapatok mobilitását, mozgás biztosítási és erősítési képességeit. A program kapcsolódik a NATO haderő fejlesztési célprogramhoz, de nem része. 2006-ig mintegy 60 db különféle út - és állásépítő gép beszerzése tervezett 2,22 Mrd Ft értékben.

b.) Vízellátó eszközök beszerzése

A haderő fejlesztési ajánlásokban (FP-2000) az interoperabilitási célkitűzések között szerepel, hogy a zászlóalj szintű harcoló szervezetek rendelkezzenek önálló vízellátó képességgel. E feladat jegyében már megkezdődött és a jelenlegi program javaslat alapján folytatódik a korszerű víztisztító felszerelések beszerzése. A program kapcsolódik a NATO haderő fejlesztési programhoz, de annak nem része. A program keretében 13 db víztisztító felszerelés beszerzése van tervezve 1,2 Mrd Ft értékben.

2.) Nagyon fontos programok

a.) Életképesség fokozása

A program keretében a NATO követelményeknek megfelelő, az életképesség megóvását fokozó óvóhelyek, fedezékek, gyorsakadályok, nem robbanó műszaki záruk beszerzése tervezett. Cél a személyi állomány életvédelmi lehetőségeinek növelése. A fejlesztés érdekében 1,2 Mrd Ft felhasználása várható. A program kapcsolódik a NATO haderő fejlesztési programhoz, de annak nem része.

b.) Műszaki gépek eszközök felújítása, korszerűsítése

Az MH alkalmazása szempontjából kiemelt jelentőséggel bíró, hosszabb távon rendszerben tartható műszaki gépek felújítása és korszerűsítése van tervezve a program keretében (pl. szalaghíd, hídépítő berendezések, átkelő gépek). A program növeli az MH mobilitását vízi és egyéb akadályokat leküzdő képességét. A felújításra tervezett összeg 1,4 Mrd Ft.

c.) Robbanóanyag beszerzés

A lejárt szavatossági idejű, elavult - a kiképzés során alkalmazott és felhasznált - műszaki harcanyagok, elsősorban robbanóanyag, gyutacs, gyújtózsínor beszerzése tervezett 55 M Ft értékben. Alapvető cél a kiképzés magasabb szintű műszaki-, technikai biztosítása.

3.) Lehetséges programok

1.) Repülőtér karbantartó eszközök beszerzése	249 M Ft
2.) Felderítő és bűvár eszközök beszerzése	143 M Ft
3.) Átkelő eszközök korszerűsítése	935 M Ft
4.) Világító eszközök beszerzése	156 M Ft
5.) Fakitermelő eszközök beszerzése	228 M Ft
6.) Hajók, uszályok felújítása	1.028 M Ft

Valamennyi alprogram a műszaki-, technikai biztosítás hatékonyságának fokozását, a kisebb, de korszerűbb és alacsonyabb működési költséggel üzemeltethető műszaki gépek beszerzését biztosítja. Kiemelten kezeltük a repülőtér karbantartó gépparkunk korszerűsítését és a repülőtéri rombolások gyors helyreállításához szükséges korszerű műszaki-, technikai eszközök beszerzését. Ez utóbbi feladat az FP-hez is kapcsolódik, de annak nem része.

Részleteiben:

A haderőfejlesztési célok között megosztottan szerepelnek a szárazföldi haderőnemet és a légiert érintő műszaki fejlesztések. Ezek részleteiben *a következőket foglalják magukban:*

1.) A szárazföldi haderőnemnél

a.) Az **EL 0040** célkitűzésen belül az **univerzális műszaki földmunkagépek, a ZENON víztisztító berendezések**, valamint a **GYODA**, műszaki harcanyag és bűvárfelszerelések fejlesztése van napirenden. Ezen kívül a felajánlott zászlóalj harccsoport részeként egy **műszaki század** megalakítását tervezzük.

b.) Az **EL 0041** keretében az a.) ponton kívül szerepel a hadinormás **felszerelések, az aknatelepítő eszközök**, valamint a **BTR-80** átalakítás fejlesztési feladata. Ehhez tartozik egy gl. dandár műszaki zászlóaljának korszerűsítése.

c.) Az **EL 0045** feladat az ARRC (6B. műszaki dandárba) műszaki

zászlóalja kialakítása érdekében az a.) és b.) pontok alatti fejlesztéseket kell végrehajtani, természetesen eltérő összegekkel.

d.) Az **EL 1021** célkitűzés a területvédelmi feladatokhoz kapcsolódik és műszaki harcanyag beszerzésre irányul.

e.) Az **EL 1027** célkitűzés tartalma a 2004. végéig beszerzendő műszaki harcanyagokra (harckocsi akna) vonatkozik.

2.) A légierőnél (TFG-98/FP 2000 szerint)

a.) Az **NA 4040** feladat a repülőtéri kárelhárításra vonatkozik, melyen belül különböző műszaki gépek beszerzésére kerülne sor.

b.) Az **EA 4258** feladat a légi reagálású erők bárhol bevethető harctéri műszaki támogatását foglalja magában és szintén műszaki gépek, felszerelések beszerzését tartalmazza.

c.) Az **EA 4611** feladat a tűzserézs alegység kijelölt személyeinek kiképzését tartalmazza.

d.) Az **EA 4516** feladat a légi reagáló erők telepíthető túlélést biztosító csoportjai felszerelésének beszerzését irányozza elő.

e.) Az **EA 4267** feladat a tűzoltó- és műszaki mentő szervezetek technikai eszköz szükséglete biztosítására irányul.

Mindkét haderőnemnél a fejlesztési célkitűzések megvalósítása évekre bontott és 2006-ig tervezett.

B.) VÉDELMI KÉSZSÉGEK KEZDEMÉNYEZÉSE

1.) A DCI egyik fő területén belül - Telepíthetőség és Mozgékonyság - jelentkező feladatok:

- az EG4004 tartalma szerint Magyarország igény esetén kiképzett állományt biztosít a Szövetségi Közlekedési Koordinációs Központba (AMCC);
- az EG 4100 alapján 2001. év végére felállítjuk a Nemzeti Közlekedési Koordinációs Központot (NM CC), ahol biztosítjuk az ADAMS működését;

- az EG 4000 egyik alpontja értelmében 2001. év végére Magyarország igény szerint kiképzett személyi állományt biztosít, az MJLC (Többnemzetiségű Összhaderőnemi Logisztikai Központ) Befogadó Nemzeti Támogatás Koordinációs Központjába (HNSCC);
- az EG 4050 célkitűzés elérése érdekében 2001. végére (pénzügyi lehetőségek függvényében esetleg 2000. év végére) biztosítjuk a szövetség ADAMS rendszeréhez történő csatlakozást egy végpont telepítésével, továbbá kialakítjuk a nemzeti mozgást koordináló automatikus adatkezelő rendszert;
- az EA 4267 szerint 2004. év végére felállításra kerülnek a tűzvédelmi és a kárelhárító alegységek a repülőtereken, biztosítva ezzel a repülőterek fogadóképességének helyreállítását, valamint a reagáló erők részére a telepíthetőséget;
- nagyon lényeges célkitűzés az EA 4268, mely értelmében 2006. év végére létrehozunk egy mobil alegységet (3 század és 1 szakasz) műszaki kapacitással a saját repülőterek támogatására;
- kapcsolódik a műszaki támogatás fejlesztéséhez, hogy az EG 4052 célkitűzés szerint 2006. végére kialakítjuk a nemzeti erőeszköz nyilvántartási rendszerünket és ezzel képesek leszünk adatokat szolgáltatni a NATO ACROSS (Európai főparancsnokság erőforrás optimalizáló szoftver rendszere) rendszeréhez.

Lényeges a DCI feladatok taglalásánál kitérni arra, hogy a DM-1 célkitűzés szerint a NATO nemzeteinek folytatni kell a polgári vasúti-, tengeri- és légi szállító eszközök, a speciális rakodóeszközök és anyagok igénybevételének feltételeit.

Mint az a DCI követelményekből és a haderőfejlesztési célkitűzések-ből látható konkrét feladatok, konkrét időpontokhoz kötötten kerültek megfogalmazásra és elfogadásra. Az elfogadást a Honvédelmi Minisztérium előterjesztésében a Kormány jegyzi, melyen túl a legfelső szintű NATO értekezlet témáját is képezi a célkitűzések végrehajtásának helyzete. Kötődik a műszaki támogatás fejlesztéséhez is, hogy évről-évre

a Védelmi Tervezési Kérdőív (DPQ) keretében korrekt válaszokat kell adnunk az előzőekben vázolt célkitűzések végrehajtási helyzetéről.

Nem szabad ugyanakkor megfeledkezni arról sem, hogy az éves jóváhagyott költségvetésnek megfelelő forrásokat kell tartalmaznia az éppen aktuális programok, célkitűzések folytatásához. Ez minden szövetséges országban hasonló evidencia amit - mármint a betervezett fejlesztési feladatok költségvetési háttérének biztosítása - nagyon komolyan vesznek, hiszen csak így tudják realizálni, illetve csak így lehet realizálni a gördülő tervezést.

V.

Következtetések és ajánlások

Vitathatatlan tény, hogy a műveletek kezdete teljes egészében a műszaki támogatás, azon belül pedig a mozgás-mozgatás előfeltételei megteremtésének függvénye. *Szövetségi doktrinális alapelvek egyike rögzíti, hogy a műszaki támogatás is a logisztika része, az a közlekedési támogatással együtt alkotja azt a párost, melynek egyik alapfeladata a szövetséges csapatok:*

- fogadó létesítményeinek előkészítése (repterek, kikötők, határátkelő helyek közelében kijelölt körletek, vasúti kirakó állomások melletti körletek);
- fogadó létesítményektől a települési körletekig (gyakorló terekig, kiképzési bázisokig) történő mozgás szabályozása, forgalom irányítása (közlekedési szakfeladat), valamint az utakon vasúton történő mozgás műszaki feltételeinek biztosítása (járhatatlan útszakaszok kiváltása, műszaki mentés) ;
- települési körleten belüli mozgás feltételeinek előkészítése, utak (hadiutak) használhatóvá tétele;
- települési körlettől a műveleti területre szükséges mozgás segítése.

Az alapfeladat a logisztikai vezetéstől folyamatos ráhatást követel meg a közlekedési és a műszaki támogató szervezetekre.

Egyik következtetésként adódik a jelenlegi szervezetek szükségszerű megfelelése, hiszen mind a műszaki-, mind a közlekedési szervezetek csak korlátozásokkal felelnek meg a követelményeknek. Különösen igaz ez a minősített időszakos támogatási feladatok végrehajtására, ami élesen mutat rá a mozgás támogatására hivatott szervezetek fokozatos elorvasztására, a leszervezések következményeire. Éppen ezért lényegesek a vonatkozó DCI követelmények és a haderőfejlesztési célok megvalósítása, melyekkel e téren megtörténhet a felzárkózás.

Másik következtetés lehet a fogadó ország kötelezettségének felértékelődése a beérkező erők mozgásának előkészítése és a gyakorlati segítése terén. Mint azt a **nemzetközi gyakorlatok tapasztalatai** is mutatják a fogadó országok elemi érdeke fűződik ahhoz, hogy **az ország területén minden szövetséges csapatmozgás szabályozottan és előkészítetten történjen**. Ezzel biztosítható a saját csapatok mozgásának, a nemzetgazdasági szállításoknak és nem utolsósorban a lakosság életének zavartalansága, valamint a természeti-, környezeti károkozások megelőzése.

További következtetés, hogy a mozgás műszaki támogatásának fejlesztését a gumikerekes műszaki gépekre, valamint a repülőtéri helyreállító univerzális eszközökre célszerű koncentrálni. Ugyanakkor meg kell őrizni a meglévő hadihíd készleteinket és meg kell javítani azok hordozó eszközeit.

Fontos lenne már béke időszakban a **közúti komendáns alegységek** működtetése, valamint **"M"** esetén vasútépítő szervezet megalakítása.

Ki kell térni a Folyami Flottilla szerepére, mely egyedüli szervezet ahhoz, hogy a Dunán való mozgás ellenőrzött és biztonságos legyen a magyarországi szakaszon. Hiánya esetén egy szállítási ágról kellene lemondani minősített időszakban.

Ajánlás

A cikkben feldolgozott műszaki támogatáson belüli mozgás- mozgás-manőver támogatás feladatrendszerét, lehetőségeit, fejlesztésének irányait átfogó elemzés mind a műszaki, mind a közlekedési szakállomány részére ajánlott, de az általános logisztikai kérdéseket művelők számára sem maradhat érdektelen e téma.

Felhasznált irodalom:

- 1.) Műszaki Támogatás ZNME jegyzet (tervezet).
- 2.) JP4-04 Az építő műszaki biztosítás összhaderőnemi doktrinája (Nyt. szám: 21/96).
- 3.) NATO Logisztikai Kézikönyv (1998. évi kiadás).
- 4.) MC 319/1 1999. évi kiadás (NATO alapelvek és szervezési módszerek);
- 5.) MC 334/1 1999. évi kiadás (A Befogadó Nemzeti Támogatás alapjai).
- 6.) Katonai gépkocsi utak előkészítése, építése, helyreállítása és üzemeltetése (Tansegédlet) Klsz 207/58.
- 7.) Hadiútépítés (ZMNE Jegyzet) Nyt.szám: 734/193.
- 8.) Hadi hídépítés (ZMNE Jegyzet) Nyt. szám: 481/610.
- 9.) Haderőfejlesztési célkitűzések okmányai (intézkedések és végrehajtási tervek).
- 10.) A Védelmi Képességek Kezdeményezése (DCI) megvalósítási terve, valamint az LMI munkacsoporttal lefolytatott értekezletek jegyzőkönyvei.
- 11.) Szárazföldi haderőnemi doktrina műszaki részei.